

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอแนะแนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหารและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง จึงกำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างสูง เนื่องจากได้รับแรงสนับสนุนจากภาครัฐบาลให้เร่งรัดพัฒนาศักยภาพของเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่บทบาทการเป็นเมืองเศรษฐกิจหน้าด่านด้วยการส่งเสริมโครงการพัฒนาที่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และการตอบสนองจากภาคเอกชน ทำให้จังหวัดมุกดาหารมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด ดังนั้นในบทนี้จึงกล่าวถึง แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเมือง เช่น องค์ประกอบของเมือง แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาค เช่น ทฤษฎีขั้วพัฒนา และงานวิจัยเกี่ยวกับชายแดน รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและภาค เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาต่อไป

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและกระบวนการเป็นเมือง

ฉัตรชัย (2527) กล่าวว่า มนุษย์ในยุคแรกตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างกระจัดกระจายเป็นกลุ่มเล็กๆ และด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยรวมทั้งความต้องการอยู่ร่วมกันตามธรรมชาติของมนุษย์จึงมีการรวมตัวกันตั้งเป็นชุมชนอยู่ตามพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ Chisholm อธิบายไว้ว่า การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์จะเริ่มจากบริเวณไหน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อม ความได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์ต้องการใช้ เช่น พื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ได้ มีแหล่งน้ำ แหล่งเชื้อเพลิง และแหล่งวัสดุก่อสร้าง ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีความปลอดภัยจากการถูกคุกคามน้ำไม่ท่วมและไม่มีโรคภัยและมีเส้นทางคมนาคม ดังนั้น การตั้งถิ่นฐานในระยะแรกจึงเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเพราะสามารถใช้เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค รวมทั้งใช้เป็นเส้นทางคมนาคม ต่อมาเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นขึ้น เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานกระจายไปยังพื้นที่อื่นๆ เช่น ที่ราบตอนในบริเวณหุบเขา

วิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์เริ่มจากการรวมตัวกันเป็นชุมชนขนาดเล็ก ระดับหมู่บ้าน จากหมู่บ้านขนาดเล็กกลายเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่หลายหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบล จากตำบลกลายเป็นเมือง จากเมืองเล็กๆ กลายเป็นเมืองใหญ่ การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์แต่เดิมไม่ได้มีการวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน แต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างของสภาพพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการคมนาคม Trewartha (1969) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานไว้ 3 ประการคือ

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพทางธรรมชาติ (Natural Factors) ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ อากาศ ดิน แร่ธาตุ และแหล่งน้ำ เป็นต้น
2. ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Factors) ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทัศนคติ
3. ปัจจัยเกี่ยวกับประชากร (Demographic Factors) ได้แก่ ความแตกต่างของประชากร ทั้งภาวะการเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

ในเรื่องเดียวกันนี้ Clarke (1972) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระจายของประชากรและการตั้งถิ่นฐานคืออิทธิพลจากธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประวัติความเป็นมาของประชากร และอิทธิพลของสังคมเป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดลักษณะและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่สำคัญ 4 รูปแบบ คือ

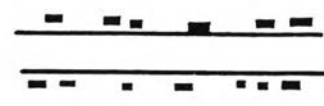
1. การตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว (Linear Settlement)

การตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว จะพบอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำลำคลองหรือตามชายทะเล เรียกว่า "River Linear Settlement" เนื่องจากในอดีตแม่น้ำลำคลอง มีบทบาทสำคัญในการประกอบอาชีพทั้งการกสิกรรมและปศุสัตว์รวมทั้งใช้ในการอุปโภค-บริโภค ตลอดจนเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญซึ่งต่อมาได้มีการตั้งถิ่นฐานตามเส้นทางรถไฟ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมในระยะต่อมา และในปัจจุบันจะตั้งถิ่นฐานกระจายไปตามเส้นทางรถยนต์ เรียกว่า "Road Linear Settlement" ซึ่งเป็นการคมนาคมที่สำคัญในปัจจุบัน

รูปแสดงการตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว

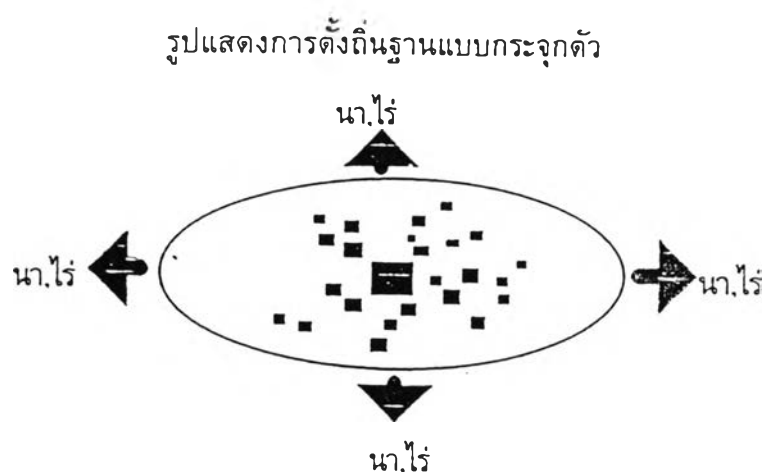
River Linear Settlement

Road Linear Settlement

2. การตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกตัว (Cluster Settlement)

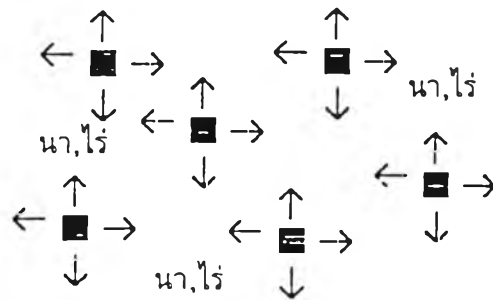
ลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบนี้เกิดขึ้นตามความสะดวกของธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำ แหล่งแร่และพื้นที่เพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์ หรือตามเส้นทางคมนาคม เช่น ลำน้ำ ทางรถยนต์ หรือ บริเวณทางแยก หรือจุดตัดของเส้นทางคมนาคม ประชากรจะกระจายตัวอยู่รอบๆ ศูนย์บริการชุมชน เช่น บ่อน้ำ วัด โรงเรียน ตลาด หรือบ้านผู้นำชุมชน และเริ่มหนาแน่นเพิ่มขึ้น ส่วนบริเวณรอบๆ หมู่บ้าน จะเน้นแหล่งเพาะปลูกไม่มีขอบเขตที่แน่นอน อาศัยปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา สันเขา ร่องน้ำ หรือ แนวป่า เป็นต้น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นตัวดึงดูดให้ประชากรมาตั้งถิ่นฐาน ชุมชนที่เกิดขึ้นในลักษณะ เช่นนี้จะมีความถาวรหรือไม่ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ กล่าวคือ ถ้ามีความอุดมสมบูรณ์มากจะมีการตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและส่งผลให้มีกิจกรรมการค้าและการบริการตามมาจนกลายเป็นเมืองถาวรในที่สุด

3. การตั้งถิ่นฐานแบบกระจาย (Scatter Settlement)

การตั้งถิ่นฐานแบบกระจายเป็นการตั้งถิ่นฐานในลักษณะตัวบ้านอยู่ห่างกันโดดๆ ส่วนมาก กระจายอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมหรือในพื้นที่บุกเบิกใหม่และบริการชุมชนจะอยู่ห่างออกไปหมู่บ้าน แบบกระจายเกิดขึ้นในสังคมที่นิยมการสร้างบ้านเรือนแยกกันอย่างเป็นอิสระ เพราะบริเวณที่ตั้งถิ่นฐาน มีความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากรอยู่ในทุกทิศทาง ดังนั้นจึงสร้างบ้านเรือนกระจายอยู่ในที่ทำกิน เพื่อสะดวกในการประกอบอาชีพและยังสามารถขยายพื้นที่กิจกรรมได้โดยสะดวก และทำการเลี้ยงสัตว์ได้มากขึ้น

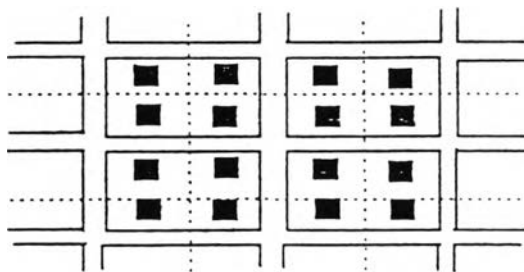
รูปแสดงการตั้งถิ่นฐานแบบกระจาย

4. การตั้งถิ่นฐานแบบเป็นระเบียบ (Uniform Settlement)

เป็นการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่มีการกระจายและการคมนาคมไม่แตกต่างกัน ทำให้พื้นที่ที่ถูกจัดสรรให้มีขนาดและระยะห่างเท่าๆ กัน มีถนนตัดผ่านเป็นตารางซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีการจัดสรรโดยหน่วยงานราชการ เช่น นิคมสร้างตนเอง เป็นต้น

รูปแสดงการตั้งถิ่นฐานแบบเป็นระเบียบ

นอกเหนือจากรูปแบบการตั้งถิ่นฐานแล้ว กระบวนการเป็นเมืองยังต้องมีส่วนต่างๆ หลายส่วนมารวมกัน

2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาค

Williamson (1965) ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากเกิดความเจริญอย่างมากขึ้นในภาคใดภาคหนึ่ง ของประเทศแล้ว ความแตกต่างระหว่างภาคที่รวย และภาคที่จนจะมีอยู่เรื่อยๆ และจะเพิ่มขึ้น และถ้าสถานการณ์ นี้เกิดขึ้นในตลาดแข่งขันที่สมบูรณ์ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีและไม่มีความขนส่ง การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตภายในประเทศเองจะทำให้ความแตกต่างในรายได้ต่อบุคคล ความแตกต่างสองระดับอันเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์ หรือความแตกต่างอันเนื่องมาจากพื้นที่หมดไป อย่างไรก็ตามมันไม่ได้เป็นเช่นนั้น เนื่องจากความล่าช้าในการปรับตัวของปัจจัยการผลิตในตลาด และสิ่งที่เป็อุปสรรค อาจจะมีมากกว่าที่ความเจริญจากภาคที่เจริญแล้วจะไปสู่ภาคที่ยังล้าหลังอยู่

ดาร์นี (2539) กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาคว่า ทฤษฎีของ Myrdral เกี่ยวกับผลการดูกลับ (Backwash effect) รวมทั้งความคิดของ Hirschman เกี่ยวกับเศรษฐกิจสองระดับ และประสบการณ์ของ knynuts ต่างแนะนำว่าความแตกต่างระหว่างภาคจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากผลของความไม่เท่าเทียมกัน (Desecrating Effects) ได้แก่

1. การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคที่ยากจนไปภาคที่ร่ำรวย เนื่องจากปัจจัยทางการเงิน พวกที่มีรายได้ต่ำในพวกที่ล้าหลัง ซึ่งยังไม่เกิดอุตสาหกรรมจึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายค่อนข้างยาก พวกที่เคลื่อนย้ายจึงเป็นบุคคลที่แข็งแรง มีใจเป็นผู้ประกอบการ ได้รับการศึกษา มีทักษะ และอยู่ในวัยที่มีประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้น แนวโน้มความแตกต่างในด้านรายได้ของภาค ในแง่ของอัตราการมีส่วนร่วมในการทำงานของแรงงานจึงเพิ่มขึ้นในภาคที่รวยและลดลงในภาคที่ยากจน

2. การเคลื่อนย้ายของทุน ความประหยัดภายนอกและผลประโยชน์โดยทั่วไป เกิดจากการรวมตัวกันของการลงทุนทางการเงินในภาคที่ร่ำรวยกว่าอาจจะทำให้ทุนไหลจากภาคที่ล้าหลังไปสู่ภาคที่เจริญ การลงทุนและการสะสมทรัพย์สินในภาคที่ล้าหลังจะลดลง เพราะมีการเสี่ยงสูง ความสามารถในการจัดการต่ำ และตลาดเงินทุนไม่เจริญ อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ทุนไหลจากภาคที่ล้าหลังไปสู่ภาคที่เจริญก็คือ ภาคที่เจริญมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีสิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารที่ดีกว่าและมีตลาดใหญ่กว่าด้วย

3. นโยบายของรัฐบาล ความต้องการของรัฐบาลที่จะให้ได้มาซึ่งการพัฒนาประเทศที่มากที่สุด อาจทำให้แนวโน้มความไม่เท่ากันของภาคเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะมึปฏิกิริยาทางการเมืองได้ตอบในภาคที่ล้าหลังหรือไม่ก็ตามรัฐบาลอาจจะจัดสรรการลงทุนไปสู่ภาคที่เจริญแล้ว เพื่อที่จะสร้างความต้องการทุนทางสังคมที่ล้าหลังในอนาคต นอกจากนี้รัฐบาลยังอาจส่งเสริมอุตสาหกรรมในภาคที่เจริญแล้ว โดยการใช้นโยบายภาษีเพื่อปกป้องการพัฒนาอุตสาหกรรม

4. ความเชื่อมโยงกันระหว่างภาค อาจมีความเชื่อมโยงกันในระดับต่ำในตอนต้นของการพัฒนาประเทศดั่งนั้น ผลของการกระจายการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และตัวทวีของรายได้ จะมีน้อยมาก

อย่างไรก็ตามความแตกต่างกันระหว่างของระดับรายได้ต่อบุคคล จะไปคงอยู่ต่อไปในระยะต่างๆ ของการพัฒนาประเทศ สิ่งเหล่านี้จะค่อยๆ หายไปโดยผลของความเท่าเทียม

ทฤษฎีขั้วพัฒนา (Growth Pole) และเมืองหลัก (Growth Center) เป็นทั้งทฤษฎีและนโยบายในการวางแผนภาค Meira Alva ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความของ Growth Pole หมายถึง ศูนย์อุตสาหกรรม (Industrial Pole) หรือศูนย์กิจกรรมเศรษฐกิจ (Functional Pole) และ Growth Center หมายถึง พื้นที่ที่ตั้งของกิจกรรมเหล่านั้น (Special Pole)

Perrox (1955) กล่าวถึงศูนย์กลางความเจริญในแง่ที่เป็นที่รวมของอุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัว (Propulsive industries) ซึ่งจะทำให้เกิดแรงดึงเข้าสู่จุดศูนย์กลาง ดั่งนั้น ลักษณะของ Growth Center ตามความคิดของ Perrox คือ มีขนาดใหญ่ เติบโตเร็ว และมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมากแรงที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตที่เกิดใน Propulsive industries เกิดขึ้นโดยปัจจัยด้านผู้ประกอบการและนวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological innovation) การที่ต้นทุนลดลงอันเนื่องจากความประหยัดภายนอกและขนาด การที่อุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมเหล่านี้มีความยืดหยุ่นสูงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรายได้ ทำให้แรงที่เกิดความเจริญเติบโตที่เกิดใน Propulsive industries นี้ กระจายไปยังอุตสาหกรรมอื่นด้วย เนื่องจากมีความเชื่อมโยงทางด้านหลัง (Backward linkages) ทำให้เกิดความเจริญในอุตสาหกรรมอื่นมากกว่าการขยายตัวจากภายในชั้นเอง

ภายหลังมีการขยายความนี้ออกไปโดย Hirschman (1958,1964) , Boudeville (1996) และ Friedmann (1973) ว่าการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นเป็นจุดใหญ่ๆ ตามสภาพภูมิศาสตร์ เช่นเดียวกับโครงสร้างทางอุตสาหกรรม ความเหมือนกันระหว่าง Propulsive industries และ Urban centers หรือศูนย์กลางชุมชน คือ การสร้างแรงดึงที่จะทำให้เกิดความเติบโต และการกระจายความเจริญนั้นออกไป ทั้งนี้เนื่องมาจากศูนย์กลางชุมชนมีความได้เปรียบด้านที่ตั้งและผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นที่รวมอุตสาหกรรม และประชากรที่มีลักษณะต่างๆ กัน (Heterogeneous population) ชุมชนเมือง เป็นศูนย์กลางของนวัตกรรม (Innovation) และการปรับปรุงทางสังคม เมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางซึ่งรับประกันได้ว่าจะมีอุปสงค์ทั้งภายในและภายนอกเพียงพอต่อของอุตสาหกรรม

สำหรับประเทศไทยทฤษฎีศูนย์เติบโตและเมืองหลัก ได้ถูกนำมาดัดแปลงใช้ในการพัฒนาเมืองในภูมิภาค โดยอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญ

ออกไปสู่ภูมิภาค และลดความแออัดของกรุงเทพมหานคร โดยเลือกเมืองที่มีความสามารถรองรับการพัฒนา และทำการพัฒนาให้เมืองนั้นมีความเจริญและสะดวกจนสามารถดึงดูดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และกิจกรรมการบริการเข้ามาตั้งอยู่และหวังว่ากิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องออกไปรอบด้าน และเมืองจะเป็นตัวแพร่กระจายความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเชื่อมโยงออกไปพัฒนายังชนบทใกล้เคียง

John Friedmann (1966) ได้เสนอเงื่อนไขบางอย่างซึ่งเขาเชื่อว่าจะทำให้การพัฒนาภาคประสบความสำเร็จ คือ

1. อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต้องอยู่ในระดับสูงและมีเสถียรภาพ เพื่อกระตุ้นให้มีการลงทุนในภาคต่างๆ มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาภาคเป็นผลของกระบวนการในการลงทุน

2. ต้องมีงานวิจัยทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ที่มากพอ

3. มีการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างภูมิภาคมากขึ้น คือ การเคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรเข้าสู่เมือง การเคลื่อนย้ายระหว่างเมือง และการเคลื่อนย้ายระหว่างภาคเกษตรด้วยกัน

4. ความเป็นผู้นำในชุมชน

บุญมาก ขุนพรหม (2539) ได้กล่าวถึง การศึกษาของ Priolmann และ hilhorst ที่แยกภาคหรือเมืองออกเป็นประเภท และให้ทัศนะที่เหมือนกันและต่างกันเกี่ยวกับกลวิธีในการพัฒนาภาคหรือเมืองแต่ละประเภทดังนี้

- การพัฒนาภาคหรือเมืองใหม่นั้นรัฐบาลต้องให้การสนับสนุนด้านการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการสาธารณูปโภค รวมทั้งการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้มากขึ้น

- การพัฒนาภาค หรือเมืองเก่า ซึ่งเป็นแหล่งที่เคยมีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก่อนนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้วยการใช้นโยบายการเงินและการคลัง เพื่อขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ให้กว้างขวางออกไป

- การพัฒนาภาคหรือเมืองที่เป็นแกนกลางความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ Friedmann ให้ทัศนะว่า รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ในการอำนวยความสะดวกในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค เพื่อให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง แต่ Hithorst กลับมีทัศนะว่า รัฐบาลควรมีนโยบายจำกัดการขยายตัวของเมืองไว้บ้าง เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

การพัฒนาภาคมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวหลักต้นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ฐานเศรษฐกิจ เพื่อสามารถส่งเสริมสาขาการผลิตที่มีศักยภาพ การวิเคราะห์เศรษฐกิจของภาค อาจใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์และอธิบาย การเติบโตทางเศรษฐกิจของ

ภาค โดยใช้วิธี shift และ share ซึ่งจะบอกถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของภาคอันเป็นผลจากการเติบโตของตัวแปรบางตัวของภาค โดยกระจายออกเป็นความเติบโตทั้งหมดของประเทศ และการเติบโตของสาขาการผลิตใด สาขาการผลิตหนึ่งในภาค ซึ่งสามารถจะอธิบายได้ด้วยภาวะการแข่งขันของสาขาการผลิตที่มีลักษณะเฉพาะเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่นในพื้นที่นั้น

องค์ประกอบสามอย่างนี้ทำให้นักวิเคราะห์หรือถึงสภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคดังนี้

1. ค่าของ Share บอกถึงมูลค่าเพิ่มของภาคที่เปลี่ยนแปลงไปถ้าภาคมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่าประเทศ

2. ค่าของ Proportionality Shift ของภาค ที่เป็นบวกแสดงว่าภาคนั้นมีสาขาการผลิตที่เติบโตเร็วกระจุกตัวอยู่ในภาค และสาขาการผลิตที่มี Proportionality Shift เป็นบวกจะเป็นสาขาการผลิตที่เติบโตเร็วในภาคนั้น

ส่วนค่าของ Proportional Shift ของภาคที่เป็นลบ แสดงว่าภาคนั้นมีสาขาการผลิตที่เติบโตช้ากระจุกตัวอยู่ในภาค และสาขาการผลิตที่มีค่า Proportionality Shift เป็นลบจะเป็นสาขาการผลิตที่เติบโตช้าในภาคนั้น

3. ค่าของ Differential Shift ของภาคที่เป็นบวก แสดงว่าในภาคนั้นมีสาขาการผลิตที่เติบโตเร็วในภาคนั้นกว่าในภาคอื่นๆ ที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน และสาขาการผลิตที่มีค่า Differential Shift เป็นบวกจะเป็นสาขาการผลิตที่ได้เปรียบดังกล่าว

ส่วนค่าของ Differential Shift ของภาคที่เป็นลบ แสดงว่าในภาคนั้นมีสาขาการผลิตที่เติบโตช้าในภาคนั้นกว่าในภาคอื่นๆ ที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน และสาขาการผลิตที่มีค่า Differential Shift เป็นลบจะเป็นสาขาการผลิตที่เสียเปรียบดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งสามสำหรับสาขาการผลิตใดสาขาการผลิตหนึ่ง สามารถแสดงได้ในรูปสมการดังนี้

$$S^* = S + \Delta S$$

$$\Delta S_{ij} = S [(GDP^* / GDP) - 1] + S [(S^* / S) - (GDP^* / GDP)] + S + [(S^* / S) - (S^* / S)]$$

โดยที่ GDP คือผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (Gross Domestic Product) ต้นช่วงเวลาวิเคราะห์

GDP* คือผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ปลายช่วงเวลา

S คือมูลค่าเพิ่ม (value added) ของสาขาการผลิตที่ i ต้นช่วงเวลา

S* คือมูลค่าเพิ่ม (value added) ของสาขาการผลิตที่ i ปลายช่วงเวลา

S คือมูลค่าเพิ่ม (value added) ของสาขาการผลิตที่ i ในภาค j ต้นช่วงเวลา

S* คือมูลค่าเพิ่ม (value added) ของสาขาการผลิตที่ i ในภาค j ปลายช่วงเวลา

ข้อจำกัดของ Shift share analysis คือไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมโครงสร้างของสาขาการผลิตจึงเป็นเช่นนั้นในพื้นฐาน และทำไมแต่ละสาขาจึงมีอัตราการเพิ่มแตกต่างกันเมื่อเทียบกับระดับประเทศ

นอกจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับสาขาการผลิตแล้วระบบเศรษฐกิจยังมีปัจจัยเสริมที่สำคัญคือการขนส่ง ซึ่งบุญมาก (2539) กล่าวว่า นอกจากระบบเศรษฐกิจแล้วการคมนาคมขนส่งยังเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญในการพัฒนาของเมืองและภาค เนื่องจากการขนส่งมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้กระบวนการทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การลงทุนปรับปรุงโครงข่ายการขนส่งอาจมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม Gau their ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการขนส่งกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจว่าการลงทุนในด้านการขนส่งอาจส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ผลกระทบทางบวกโดยตรงต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผลของความสะดวกลสบายที่เกิดจากการขนส่ง

2. ผลกระทบทางอ้อมต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยที่ในตัวเองแล้วการขนส่งจะไม่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่จะเป็นตัวสนับสนุนให้มีความเป็นไปได้มาก ยิ่งขึ้นในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

3. ผลกระทบทางลบที่ก่อให้เกิดการชะงักงันของการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเกิดการขาดแคลนทรัพยากร เนื่องจากการลงทุนก่อสร้างโครงข่ายการขนส่งมากเกินไป

นอกจากนี้การพัฒนาภาคจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ซึ่งเป็นแนวนโยบายเพื่อเป็นกรอบนำในการพัฒนาให้มีทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมกัน

2.3 แนวความคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับเมืองชายแดน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในบทที่ 1 กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยการพัฒนาพื้นที่และชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ ซึ่งตอนหนึ่งกล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่อนุภาคและพื้นที่ชายแดน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและโอกาสทางเศรษฐกิจของพื้นที่ เมืองชุมชนและคนในพื้นที่โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเมืองที่เป็นชุมชนศูนย์กลาง ของอนุภาคและเมืองชายแดน ซึ่งมีศักยภาพที่จะเป็นประตูการค้าติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ ให้สามารถเชื่อมโยงกับชุมชนศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ และเปิดติดต่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติได้มากขึ้น อันจะเป็นการพัฒนาฐานการผลิตใหม่ของประเทศในระยะยาวต่อไป

พื้นที่ภายใต้ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย เวียดนาม และจีน (มณฑลยูนนาน) เพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพ และการมีงานทำของคนที่ย้ายอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกของประเทศ เป็นการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ ของอนุภาคและกลุ่มจังหวัดต่างๆ เพื่อกระจายความเจริญไปยังเมืองศูนย์กลาง และเมืองชายแดน ซึ่งจะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดผลการพัฒนาไปยังพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการติดต่อ และร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการลงทุนการค้า การท่องเที่ยว และโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน

แนวคิดดังกล่าว เริ่มมีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้น ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17 เป็นต้นมา เมื่อความคิดเรื่องรัฐ ประเทศ ได้ขยายตัวขึ้น ความสำคัญของพรมแดนก็เด่นชัดขึ้น เพราะพรมแดนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองอำนาจอธิปไตย พื้นที่และประชาชนภายในรัฐ โดยพรมแดนมีลักษณะเป็นเส้นที่แสดงอาณาเขต ของรัฐเป็นเส้นที่รัฐเอกราช สองรัฐหรือมากกว่าสองรัฐมาประชิดกันอยู่

Precott (1969) ได้นิยามคำว่า เขตแดน(frontier)และชายแดน(border) ว่ามีความหมายเหมือนกันกล่าวคือ เขตแดนการเมือง (Political frontier) เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่บริเวณเขตแดนระหว่างประเทศที่ทั้งสองประเทศยังไม่ได้ตกลงกำหนดแน่นอนว่าบริเวณดังกล่าวเป็นของใคร เนื่องจากการปักปันเขตแดนยังไม่สมบูรณ์ บริเวณดังกล่าวจะถือว่าเป็นดินแดนอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง เขตแดนทางการเมืองมักเป็นพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดความปลอดภัย มีการตั้งถิ่นฐานเบาบาง ทั้งนี้เพราะสภาพทางกายภาพของเขตแดนหรือชายแดน มักเป็นพื้นที่ทะเลทราย ภูเขาหรือแม่น้ำหนองน้ำหรือพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น

ส่วนคำว่า เขตแดนระหว่างประเทศ จะปรากฏขึ้นต่อเมื่อการปักเขตแดนได้กระทำลงไปแล้ว เขตแดน ระหว่างประเทศมักยึดเอาตามสันปันน้ำ สันเขา หรือตามลักษณะทางกายภาพอย่างอื่นหรืออาจใช้ลักษณะความแตกต่างด้านสังคม วัฒนธรรมมาเป็นเครื่องแบ่ง แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

จึงสรุปได้ว่า พรมแดนหรือชายแดนเกิดก่อนเขตแดน มีลักษณะเป็นโซน ในขณะที่เขตแดนมีขึ้นหลังจากที่มีการปักเขตแดนแล้ว โดยทำหน้าที่เป็นจุดสิ้นสุดของอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจการปกครองของรัฐ มีลักษณะเป็นแนวเขตไม่ใช่เป็นโซนแต่อย่างใด

เจษฎา สุวดี (2538) กล่าวถึงการศึกษาเรื่อง Urbanization in or border region : A case Study of India's Border Districts Pakistan โดย Raj Bala และ Gopal Knishan เมื่อปีพ.ศ.2524 ว่า

ลักษณะเฉพาะของชุมชนชายแดน ว่าธรรมชาติและระดับความสำคัญของพรมแดนนานาชาติ จะขึ้นกับพรมแดนลักษณะภูมิภาคที่ถูกแบ่งแยกออกจากกัน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง Bala และ Krishan กล่าวว่า การเติบโตของเมืองชายแดนจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ชายแดนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะหากประเทศทั้งสองมีความขัดแย้งกันจะส่งผลให้นักลงทุนด้านอุตสาหกรรมใหม่ๆ ไม่มั่นใจในความปลอดภัย ในทำนองเดียวกันนักธุรกิจการค้าหรือการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนในบริเวณชายแดนจะชะงักลง ส่วนนักลงทุนที่มีกิจการอยู่ในบริเวณนั้น จะพยายามหาที่ตั้งแห่งใหม่ ที่มีความปลอดภัยมากกว่า จึงส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของเงินทุน พร้อมกับ การอพยพแรงงานออกจากพื้นที่ชายแดนนั้น กิจการต่างๆ ในเมืองจะชะงักลงเพราะไม่สามารถขยายพื้นที่บริการ เข้าไปยังบริเวณชายแดนของอีกประเทศหนึ่งได้ ลักษณะการทรุดตัวของชุมชน เมืองใหญ่จะทรุดตัวมากกว่าเมืองเล็ก เมืองอุตสาหกรรมจะขายตัวช้ากว่าเมืองการค้า วิฤตการณ์เดียวกับชายแดนจะมีผลกระทบมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะห่างจากเขตเมือง เมืองที่ตั้งอยู่ใกล้เขตแดนย่อมได้รับผลกระทบกระเทือนมากกว่าเมืองที่อยู่ในรัศมีไกลออกไปความเสียหายทางเศรษฐกิจอันใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากปัญหาวิกฤติการณ์ชายแดนจะเกิดขึ้นกับพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว และมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ส่วนวิกฤติการณ์ชายแดนนั้นจะมีความรุนแรงมากที่สุด ในชุมชนเมืองที่อยู่ในรัศมี 40-100 กิโลเมตร เมืองที่มีฐานเศรษฐกิจหลักจากกิจการที่ให้บริการแก่ลูกค้าระดับท้องถิ่นใกล้เคียงอย่างกว้างขวาง จะมีฐานะที่มั่นคงกว่าเมืองที่มีฐานเศรษฐกิจจากลูกค้าที่อยู่ในภูมิภาคกว้างไกลออกไป

2.4 นโยบายส่งเสริมการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พสิษฐ ภัคเกษม (2537) ได้เขียนบทความวิเคราะห์เกี่ยวกับโอกาสและแนวทางในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยชี้ให้เห็นถึงศักยภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากร ธรรมชาติ และโครงข่ายระบบบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของสถานการณ์เศรษฐกิจการเมืองของโลก ที่ได้เปิดโอกาสใหม่ให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะเป็นศูนย์กลางและประตูด่านหน้าสู่การบูรณะอินโดจีน ทั้งด้านการประสานความช่วยเหลือ การค้าผ่านแดน และการท่องเที่ยวไปสู่อินโดจีน โดยมีแนวคิดที่จะโยกการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เป็นประตูใหม่เข้าสู่อินโดจีน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) สนับสนุนการค้าและบริการของภาคโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมไทย ที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกในประเทศใกล้เคียง จึงได้มีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างไทยและอินโดจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชายแดนประเทศไทยที่เชื่อมกับเขตกลุ่มประเทศอินโดจีน และศึกษาความเป็นไปได้ที่จะผนวกทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศเหล่านี้เข้าด้วยกัน

นอกจากนี้สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร (2540) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหารให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ด้านการท่องเที่ยวได้กำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์สนับสนุนการท่องเที่ยวตามนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว "ริมฝั่งโขง" และโครงการ "หกเหลี่ยมเศรษฐกิจ" ซึ่งเป็นโครงการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง ไทย-จีน-พม่า-ลาว-เวียดนาม-กัมพูชา จังหวัดมุกดาหารอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งซึ่งสามารถติดต่อกับ สปป.ลาวได้เป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนา ดังนั้นจึงกำหนดภารกิจหลักของจังหวัดไว้ดังนี้

1. พัฒนาศูนย์กลางคมนาคม เชื่อมโยงอินโดจีน
2. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการศึกษา
3. พัฒนาประมงน้ำจืด
4. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว
5. พัฒนาการค้าชายแดน
6. พัฒนาอาชีพราษฎร

จากภารกิจดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้จังหวัดมุกดาหาร เป็นศูนย์กลางการพัฒนาภูมิภาคและศูนย์กลาง ความเชื่อมโยง กลุ่มประเทศอินโดจีนและศูนย์การค้าชายชายแดน กับกลุ่มประเทศอินโดจีน และจัดทำแผน ลงทุนจังหวัดมุกดาหารโดยเสนอแนวทางการพัฒนาหลัก ดังนี้

1. การท่องเที่ยวและบริการ

- พัฒนาจังหวัดมุกดาหารให้เป็นประตูเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีนในด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด และระหว่างภาคอีสานตอนบนกับภาคอีสานตอนกลางอย่างครบวงจร
- กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง การปรับปรุงโรงแรมที่พักและโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นการให้บริการและอื่นๆ ที่จะสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมาเยือนและพักแรม
- สนับสนุนให้จังหวัดมุกดาหารเป็นสถานที่ตั้ง "สะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2"
- อนุรักษ์สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ความเป็นอยู่ของชนพื้นเมือง
- เน้นระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

2. สาขาการค้าชายแดน

- สร้างโอกาสการพัฒนาด้านการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหารให้เชื่อมโยงกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอินโดจีน
- เน้นบทบาทจังหวัดมุกดาหารให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนของภาคอีสานด้านฝั่งแม่น้ำโขงหรือ "หัดใหญ่แห่งอีสาน"
- ศึกษาความเป็นไปได้เพื่อที่จะพัฒนาจังหวัดมุกดาหารให้เป็นพื้นที่ "เขตเศรษฐกิจพิเศษ" โดยเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง 6 ประเทศ (หรือโครงการ 6 เหลี่ยมเศรษฐกิจ)

3. อุตสาหกรรม/อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

- พัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตการเกษตรในจังหวัด และ/หรือภายนอกจังหวัดเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าสู่ตลาดอินโดจีนและตลาดนานาชาติ โดยผ่านทางท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard ESB)

สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร อาทิ ปุ๋ย น้ำ พืชพันธุ์ คุณภาพดิน และแหล่งเงินทุน ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเกษตรกรรมแผนใหม่

นอกจากนโยบายจากภาครัฐแล้ว ภาคเอกชนได้มีการวางนโยบายเพื่อเร่งส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร โดยหอการค้าจังหวัดมุกดาหาร (2540) ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

- จะมุ่งเน้นส่งเสริมในด้านการค้าขายชายแดนและการท่องเที่ยวภายในจังหวัดและแขวงสะหวันเขตประเทศลาว ในระยะต้น โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาไปสู่การค้าขายระหว่างประเทศที่เป็นระบบสากล และการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปสู่เมืองท่องเที่ยวหลักของกลุ่มประเทศอินโดจีน ตาม เส้นทางจากมุกดาหาร-เมืองคุนหมิง-เมืองเว้/เวียดนาม-เมืองดานัง/เวียดนาม ในลักษณะแพ็คเกจทัวร์ ในระยะต่อไป

- ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมในระยะต้นจะมุ่งเน้นส่งเสริมในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรซึ่งเป็นการผลิตหลักของจังหวัดในปัจจุบัน และพัฒนาไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นเพื่อผลิตและ แปรรูปสินค้าเกษตรในเชิงอุตสาหกรรม อันจะเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น ควบคู่ไปกับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมแขนงอื่นๆ ที่ใช้แรงงานฝีมือระดับกลาง และที่เชื่อมโยงกับอินโดจีน เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมวิศกรรมการ (เครื่องจักรกลการเกษตร, อุปกรณ์การขนส่ง, อุปกรณ์การผลิตในโรงงาน) อุตสาหกรรมพลาสติก เป็นต้น และมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงต่อไป อาทิ เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น

- การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องสอดคล้องและเกื้อหนุนให้เกิดพัฒนา ในเขตชนบทรอบนอก ควบคู่ไปกับการพัฒนาในเขตเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

- ประสานแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกับสภาการค้าแห่งชาติลาว แขวงสะหวันเขต นำไปสู่แนวทางการพัฒนาร่วมกันในลักษณะของ "เมืองคู่แฝด"

จากทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาคและเมืองชายแดน ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการพัฒนาเติบโตของเมืองใหม่และเมืองชายแดน ซึ่งมุกดาหารก็เป็นเมืองชายแดนที่กำลังได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนรูปไป โดยเพิ่มบทบาทการเป็นเมืองเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป